

Dr. Négyesi Mária felterjesztése *Ürményi József-díjra*

Dr. Négyesi Mária (1953) tanszékvezető egyetemi docens az ELTE BTK-n szerzett diplomát latin–görög–indológia szakon. Egyetemi doktori fokozatot szanszkrit irodalomból, majd PhD-fokozatot az Agrai Egyetemen hindi irodalomból 1997-ben szerzett. 1981 óta tanít az Indoeurópai Nyelvtudományi (ez évtől: Indológia) Tanszéken; 2001-től tanszékvezető. Jelenlegi megbízása a jövő tanév végéig tart.

Kutatási területe a hindi nyelvészet és irodalom. Számos nemzetközi konferencián vett részt előadóként Indiától a Karibi-térségig mindenekelőtt hindi nyelvoktatási kérdésekről, sőt több nemzetközi konferenciát szervezett Budapesten is. 2002 márciusában az Indiai Nagykövetség támogatásával létrehozta az első Nemzetközi Hindi Konferenciát, mely először adott lehetőséget a közép-európai hinditanárok találkozására és eszmecseréjére. A második hasonló rendezvényre 2007 októberében került sor. 2010-ben filológiai konferenciát, 2012-ben Tagore Konferenciát szervezett. A tanszék kiváló nemzetközi kapcsolatai is nagy részben ennek a szervező tevékenységnek köszönhetőek.

Munkája nem maradt visszhang nélkül Indiában sem: 2002-ben Grierson-díjban részesült a hindi nyelv és irodalom népszerűsítéséért tett erőfeszítése miatt.

Még az Akadémiai Kiadó munkatársaként legkorábban latint és ógörögöt tanított a Karon. A tanszékre kifejezetten azzal a céllal hívta az akkori vezető, hogy a korábban háttérben levő modern hindi nyelvoktatást, illetve attól elválaszthatatlanul a modern India kultúrájának megismertetését magasabb szintre emelje. Ennek érdekében Indiában, nehéz körülmények között először magának kellett megtanulnia hindiül, majd kidolgoznia a nyelv magyarországi oktatásának metodikáját, átdolgoznia a szakos tanrendet. Módszereit sikerrel vezette be az oktatásban. Tapasztalatai alapján Dr. Asghar Wajahat lektorral, urdu íróval közösen tankönyvet írt a hindit tanuló egyetemisták számára, a könyv Indiában jelent meg 2013-ban. Az indiai kultúrába való igen mély bevezetés nem csak a nyelv és kultúra modern állapotának megismerése szempontjából fontos; akár a régebbi Indiával foglalkozó tanítványoknak is igen fontos, hogy nagy biztonsággal mozogjanak a mai indiai közegben.

Tanszékvezetőként lelkiismeretesen végzett mindennapi irányító munkája mellett alapvető szerepe volt az indológia BA és a hindi MA kidolgozásában, több egymásra következő fázisban is. Tanszéki tevékenysége a hindi irodalom magyarországi megismertetésében is jelentős, és ez a tevékenysége is kapcsolódik az oktatáshoz. Számos novellát fordított hindiről magyarra és magyarról hindire. De nem csak maga fordít, hanem mintegy az oktatás kiegészítéseként tanítványait is bevezeti a fordítás módszertanába, különösen ami a két annyira különböző kultúra közötti távolság áthidalását illeti, és buzdítja őket a publikálásra. Ennek érdekében elindította az India Könyvtár sorozatot (fordítások az indiai irodalmakból, az Indiai kulturális szervek támogatásával).

Az Indiai Nagykövetség támogatásával 1993 óta szervez Budapesten előadássorozatot India kultúrájáról, valamint hindi nyelvtanfolyamot három szinten. Az előadások és az órák népszerűek az India rajongók több nemzedéke között; emellett lehetőséget biztosítanak a fiatal indológusok bemutatkozására is.

Oktatási munkája nemzetközileg elismert igen magas szintjének mutatója az, hogy tanítványai közül öten az Oxfordi Egyetemen szereztek doktori fokozatot szanszkritológiából, egy hallgatója Chicagóban urduból, egy pedig Shantiniketanban hindiből (aki most Oxfordban állandó „Associate Professor of Hindi”), a fiatalabb évfázatokból egy hallgatója a közeli hetekben védi meg doktori értekezését az indiai a Wardha-i Egyetemen modern hindi irodalomból, egy pedig most kezdi a PhD-tanulmányokat szintén modern témával Birminghamben. (A tanszék további két alumnusa karunkon az elmúlt néhány évben szerzett fokozatot, hárman még írják dolgozatukat.) Jelenleg két volt hallgatója Franciaországban, illetve Angliában, kettő a magyar felsőoktatásban állandó tanárként oktat, öten jelenleg egy londoni IRC-project kutatói, illetve oxfordi kutatók, vagy másik angliai egyetemen dolgoznak, néhányan hazai muzeológusok vagy éppen újságíróként, követségi munkatársként segítik az indiai kultúra bemutatását. Ez a teljesítmény valószínűleg karunkon is egyedülálló. Négyesi Mária tevékenysége révén budapesti tanszékünk a szanszkritológia jelentős műhelye és képzőhelye maradt, s ehhez fölzárkózott a hindi és társnyelvei, tehát a középkor utáni nyelvtörténeti változatok kutatása és oktatása is.

Mindezek mellett vagy éppen ezek megalapozásában meg kell említeni azt a békességre való igyekezetét, amely korábbi viharos évek után a hazai indológiában megteremtette a nyugodt munka előfeltételeit mind a tanszéki munkatársak, mind a hallgatók, mind a tágabb szakma köreiben.

Budapest, 2017. október 17.

Dr. Borsodi Csaba s. k.,
dékán